Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 179. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 179. VOL. LXII.

РАДФОРД ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЗДА ВЕДУТЬ ПЕРЕД В ТЕХНІЧНОМУ ЗМАГАННІ З СОВЄТАМИ

Атлантик Ситі, Н. Дж. — Голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур В. Радфорд промовляв на 53-іх річних зборах Крайового Нафтового Товариства і заявив, що „ми ведемо перед" в технологічному змаганні з СССР. Але він додав, що цей висновок треба б злагіднити тією заввагою, що „ми не знаємо всього про Совєтів." Промовляючи до 1,000 делеґатів і гостей, адмірал Радфорд сказав: „Ми не можемо змінити ані стримати нашого змагання. Ми мусимо відповідно зустрінути цей визов. Мусимо вести перед, щоб затримати нашу волю". Голова Об'єднаних Шефів Штабу казав, що не сміємо бути самозадоволені з наших осягів, тільки мусимо допомагати іншим зрозуміти значення нашого технологічного змагання. Мусимо заохотити нашу молодь, щоб старалася стати науковцями й інженерами. Мусимо також заохотити юнаків, щоб більше число молоді вибирало собі військовий фах як життєву кар'єру. Адмірал Радфорд остерігав, що росіяни зробили великий поступ в побудові далекопростірних бомбовиків і в продукції атомової зброї, і що це є „найбільш дивний військовий факт нашого часу". Директор Транспортового Відділу департаменту оборони Ірл Б. Смит заявив делеґатам, що транспорти нафтових продуктів під час миру і війни є дуже важні для оборони країни, і тому треба б вже тепер дбати про те, щоб належно розбудувати шляхи ЗДА. Голова нафтової фірми Стандарт Ойл Компані з Каліфорнії Т. С. Пітерсен сказав, що шляхи розбудувати треба б при допомозі коштів тих усіх осіб, які посередньо або безпосередньо користають зі шляхів. Він сказав, що вже тепер власники авт платять річно понад 3,000,000,000 долярів податку від бензини, а прецінь не всі вони належать до кляси багатіїв.

Фльота плянує покликати 56,000 моряків

Вашингтон. — Американська воєнна фльота, яка під час другої світової війни і після неї не користала зовсім з асентерунку, бо мала досить добровольців, плянує тепер між 1 листопада і червнем 1956 року покликати до служби 56,000 моряків. Вже 1 листопада цього року Поборова Служба подвоїть число асентерованих рекрутів, бо 10,000 заасентерує до армії, а других 10,000 до фльоти. Фльота потребуватиме по 10,000 рекрутів в місяцях груднї 1955, і лютому, березні і квітні 1956, а пізніше по 6,000. Фльота сподівається, що в червні 1956 року можна буде залишити асентерунок, і далі користати тільки з добровольців. Число моряків зменшилося, бо багато з них покинули військову службу, відбувши чотири роки при фльоті. Департамент оборони повідомляє, що морська піхота і летунство і надалі не потребують корисєтати з Поборової Служби, бо мають досить добровольців. Але і летунство не матиме потрібного числа летунів при кінці червня 1956 року, і тому існує можливість, що асентеруватимуть і до летунства. Число летунів виносить тепер 955,940, але в червні 1956 року воно повинно виносити 975,000.

Вимагають скасування закону про внутрішню безпеку

Вашингтон. — До Найвищого Суду подано петицію 360 видатних американських громадян в справі скасування закону про внутрішню безпеку, ухваленого 1950 року проти вета президента Трумана. Цей закон вимагає судової реєстрації комуністичної партії і опанованих нею організацій. Проти цього закону ведуть наполегливу кампанію американські комуністи, засипуючи американський найвищий суд петиціями в справі його скасування, як неконституційного, і проголошуючи його неамериканським у резолюціях і в комуністичній пресі. Тепер підтримала комуністів в їх кампанії група американських громадян, між ними й один демократичний сенатор, які заявляють, що згаданий закон є „загрозою для американських свобод". Підписали петицію до Найвищого Суду різні професори, рабіни, колишні протестантські єпископи, письменники і редактори, більшість із яких виявляла вже нераз свої прокомуністичні симпатії.

Ніксон підкреслює успіхи в боротьбі за рівні права для всіх

Ню Йорк, Н. И. — Віцепрезидент Ричард М. Ніксон, промовляючи на прийнятті Американсько - Жидівського Комітету в Ню Йорку, заявив, що за попередні три роки, тобто за час урядування президента Айзенгавера, в справі зрівняння американських громадян перед законом зроблено більше як в будьякому відповідному періоді від 1865 року. Ніксон згадував про ширші можливості праці для негрів у промислі і в урядових установах, про скасування сеґреґації в збройних силах ЗДА і в військових шпиталях та про змагання проти сеґреґації в дистрикті Колумбія і в школах цієї країни. Він також домагався, щоб Конґрес ухвалив поправки до іміґраційного закону 1953 року та змінив іміґраційний закон 1952 року, як це проєктує президент Айзенгавер.

Стассен звітуватиме Айзенгаверові про стан роззброєння

Денвер, Колорадо. — Спеціяльний дорадник президента в справах міжнародного роззброєння, Гаролд Е. Стассен, прибув у четвер 15 вересня на літню квартиру президента в Денвері, щоб скласти йому звіт про поступ в переговорах про роззброєння, які недавно велися в Женеві. Заступник секретаря Білого Дому М. Снайдер заявив, що прибуття Стассена до Денверу не зумовлене якимись надзвичайними подіями, бо Стассен має тільки поінформувати президента про те, як стоїть справа міжнародного роззброєння, та як Совєти ставляться до пропозицій Айзенгавера про роззброєння та контролю зброєнь.

Минулого року на кожних 10,000 фірм збанкрутували тільки 42

Ню Йорк, Н. И. — Інкорпорація Дан енд Бредстріт обрахувала, що в 1954 році на кожних 10,000 фірм збанкрутували тільки 42. В перших сімох місяцях цього року число збанкрутованих фірм зменшилося на два відсотки в порівнянні з тим самим періодом минулого року, а сума збанкрутованого капіталу обнизилася в тому самому часі на 9 відсотків. Найбільше збанкрутованих фірм належало продавцям одягу для немовлят і дітей (106 на 10,000); найменше — продавцям лікерів і горілок (8 на 10,000). Цікаво, що банкрутували також фірми, які продають радіові й телевізійні апарати (105 на 10,000) і спортові крамниці (104 на кожних 10,000). Найбільше число фірм банкрутує в перших роках свого існування. Найбільше число банкрутств зареєстровано в Каліфорнії (145 на 10,000), Неваді — 126 і Ню Йорку — 103.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКОЇ КОНЦЕРТОВОЇ ПОДОРОЖІ

Дітройт. — Підготова до цьогорічної концертової подорожі Капелі Бандуристів увійшла в останню фазу. Усі позамісцеві члени Капелі є вже від двох тижнів на місці. Обидва мистецькі керівники — Григорій Китастий і Володимир Божик — проводять співанки, що відбуваються щоденно. Велика частина творів виконується взагалі вперше і це вимагає особливої праці й уваги з боку керівників і цілого ансамблю. До участи в турне запрошені видатні виконавчі сили, передусім в першу чергу відомий концертовий співак тенор і кол. соліст львівської опери Василь Тисяк. Він виконає замітний твір кобзарської музики — „Думу про Богдана Хмельницького" (перше виконання в Америці й Канаді). Михайло Мінський, що з таким успіхом почав недавно свою кар'єру оперового й концертового соліста, візьме участь у цьому турне Капелі. Цього року поїде теж з Капелею один з найвидатніших кобзарів - бандуристів колишній керівник Капелі ім. Леонтовича, Григорій Назаренко. Новиною в програмі концертів будуть відділи церковної музики, виконуваної під супровід бандур, і цикл творів першого вчителя Капелі — Гната Хоткевича. Вперше теж виконається недавно написаний чисто інструментальний твір Китастого: „Старовинний Український Танок".

МІРО СКАЛЯ-СТАРИЦЬКИЙ В ДОРОЗІ ДО НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — З поінформованих джерел повідомляють, що відомий наш мистець Мирослав Старицький, перший тенор королівської опери в Брюсселі приїздить на короткі відвідини до своєї родини в Ню Йорку кораблем Квін Мері, що 20-го вересня має причалити до місцевого порту. В Ню Йорку мистець зупиниться приблизно 3 тижні. Докищо невідомо, чи під час своїх відвідин у Ню Йорку він має в пляні будь-який виступ.

Захворів совєтський прем'єр Булґанін

Москва. — Совєтський прем'єр, „партійний маршал" Ніколай Булґанін захворів і тому не міг вийти на залізничну стацію привітати — разом з іншими совєтськими достойниками на чолі з „самим" Ворошиловим — фінського президента, 84-літнього Юго Паасіківі. Цей останній прибув до Москви з офіційними відвідинами разом з фінським прем'єром Кекконеном, фінським військовим міністром і іншими членами делеґації. Як зазначують газети, фіни приїхали в надії, що вдасться їм виторгувати від большевиків якісь полекші в тягарах, наложених на Фінляндію після останньої війни, особливо щодо місцевости Порккаля, положеної на 12 миль від Гельсінкі, яку Совєти забрали на свою військову базу. Формально фінці приїхали на запрошення від Ворошилова. — Щодо Булґаніна, то чужинецькі обсерватори запримітили вже під час відвідин Аденауера, що Булґанін виглядає куди гірше від старшого на 14 років Аденауера.

Китайські комуністи випустили на волю двох американців

Гонґ Конґ. — Комуно-китайський уряд звільнив двох американських цивільних громадян, а три інші буцім то ждуть недалеко кордону на переведення їх до Гонґ Конґу. Звільнено тепер духовника Ріні з Шікаґо й бизнесмена Рикетта зі стейту Вашинґтон. Обидва американці прибули поїздом із Кантону. — Спершу переведено через кордон в Гонґ Конґу Рикетта, а в 12 хвилин потім о. Ріні. Обидва висловили свою велику радість з приводу свого звільнення. Рикетт 4 роки перевів у в'язниці, засуджений, як „шпигун." Його дружина була лекторкою в Пейпінґському університеті. Її теж арештували були, але випустили на волю вже в березні ц. р. Коли вона вернулась з комуністичного Китаю, то спершу славила китайських комуністів і виголошувала пропаґандивні комуністичні фрази, як навчена папуга — пригадують американські часописи. Випущені тепер два американці є першими з групи 41 цивільних американців, що їх обіцяв випустити комуно-китайський уряд в ході переговорів, які від кількох тижнів ведуться в цій справі у Женеві.

Совєтські „хлібороби" вернулися до Москви

Москва. — Дня 15 вересня прибули до Москви з Парижу члени совєтської „хліборобської" делеґації, яка відвідувала З'єдинені Держави. Вони негайно поділилися своїми враженнями із представниками совєтської преси і похвалилися, що були в 12 американських стейтах, відвідали 50 фарм і випили 600 літрів (158 і пів ґалонів) содової води з цитриновим соком. Крім того взяли вони участь у 29 прийняттях, влаштованих на їх честь на протязі 28 днів. Всюди їх зустрічали, згідно з їхньою заявою, дуже дружньо. Окремим ворожим голосам деяких органів преси не повелося знівечити цієї „дружньої атмосфери". Про демонстрації, що відбулися проти совєтських „хліборобів" у ЗДА і в Канаді, не згадали вони ні словом, як і не було згадки у свій час про ці демонстрації у совєтських газетах.

КОРОЛІВСЬКА РОДИНА НА ВАКАЦІЯХ

Королева Єлисавета із своїми дітьми — принцом Карлом і принцесою Анною — перевела свої літні вакації на замку Берморел у Шотляндії.

МОСКВА ВІДМОВЛЯЄ АДЕНАУЕРОВІ ПРАВО РЕПРЕЗЕНТУВАТИ ВСЮ НІМЕЧЧИНУ

Москва. — Совєтський уряд повів акцію, яка очевидячки має на цілі підірвати політичний престиж західньо-німецького канцлера Аденауера, і то безпосередньо після його відвідин у Москві, шанування його там бенкетами та підписання з ним умови про встановлення дипломатичних взаємин між Німецькою Федеративною Республікою і Совєтським Союзом. Совєтський уряд видав офіційний комунікат, в якому рішуче відкидається обидва застереження, що їх зробив Аденауер безпосередньо перед своїм виїздом з Москви в листі до Булґаніна. У тому листі Аденауер застерігся, що 1) західньо-німецький уряд репрезентує цілий німецький нарід і 2) теперішні східньо-німецькі кордони є тимчасові, а остаточне їх устійнення залежить щойно від майбутньої мирової конференції. Совєтський комунікат заявляє, що Німецька Федеративна Республіка, це тільки одна частина Німеччини, а тамошній уряд виконує владу тільки над тамошньою частиною німецького народу, — коли тим часом східньо-німецький уряд має таку саму владу над другою частиною німців. Далі, совєтський уряд заявляє, що теперішній східньо-німецький кордон остаточний, бо порішили його переможні альянтські держави на конференції у Потсдамі в 1945 році, а погодився на них східньо-німецький уряд у своєму договорі з сателітною Польщею. Дальшим очевидним актом проти канцлера Аденауера є зручно затіяна історія, наче б не Аденауер, а східньо-німецькі комуністи були першими, що робили заходи про звільнення німецьких полонених і що це їх, а не Аденауера заслуга, що ті полонені дійсно вийдуть на волю. Оприлюднено листа східньо-німецького „президента" Вільгельма Піка до совєтського „президента" Ворошилова з просьбою випустити німецьких воєнних полонених. У цій справі досі не було ані слова з совєтського боку. Західньо-німецька преса здогадується, що большевики зумисне мовчать тепер про німецьких полонених, щоб подати про них публічно вістку щойно в комунікаті про висліди нарад з східньо-німецькими комуністами, які прибули до Москви на чолі з „прем'єром" Гротеволем.

Націоналістичну організацію кипрських греків проголошено поза законом

Нікозія, Кипр. — Англійський губернатор проголосив поза законом організацію, популярну під назвою „ЕОК", яка протианглійською пропаґандою і терором старається здобути право на самовизначення кипрського населення, з очевидною ціллю — приєднатись до Греції. 1,200 вояків і 120 поліціянтів взяли участь у перешукуванні дім за домом у трьох місцевостях на Кипрі, де ЕОК мала найбільші симпатії і де вона буцімто мала свою головну кватиру. Духовий керівник того соборницького руху кипрських греків, православний архиєпископ Макарій, заявив, що він не залишить добровільно Кипру, ані не перестане вести кампанії за право до плебісциту населення Кипру і за право заявитись у плебісциті за Грецією. Він готов, мовляв, вмерти за цю справу, або піти на вигнання. Англійська влада на Кипрі оголосила у відповіді заяву, що ніхто ніколи не думав проганяти Макарія з Кипру. Грецький уряд уважає ситуацію настільки поважною, що після складення звідомлення королеві Павлові з невдалої Лондонської конференції у справі Кипру, король відкликав заповіджений виїзд на відпочинок до Австрії і до Німеччини.

До ЗДА приїде нова совєтська делеґація: спеціялісти житлового будівництва

Вашингтон. — Совєти прийняли запрошення американської Національної Асоціяції Житлових Будівельників і мають вислати окрему десятичленну делеґацію, складену із спеціялістів совєтського житлового будівництва для інспектування американських досягнень у згаданій ділянці. Совєтська амбасада у Вашинґтоні повідомила провід Асоціяції, що делеґація совєтських „житлоспеціялістів" прибуде до ЗДА 3 жовтня і перебуватиме тут на протязі чотирьох тижнів. Делеґація відвідає такі міста: Ню Йорк, Бостон, Ню Орлінс, Остин і Тайлер в Тексасі, Лос Анджелес, Сан Франсіско, Туксон в Аризоні, Сієтл, Шикаґо, Форт Вайн і Вашинґтон. Дня 3-го жовтня совєтські „житлоспеціялісти" візьмуть участь у відкритті нового житлового осередку, збудованого Асоціяцією Житлових Будівельників, під час якого промовлятиме віцепрезидент Ніксон. Крім будівельних проєктів вони відвідуватимуть теж важливіші центри будівельної індустрії, що продукують матеріял й устаткування для домів.

В АМЕРИЦІ

● **Уже четвертий** американський вояк, який волів був залишитися в комуністичному полоні, вирішив вернутися до ЗДА. 22-річний Ричард Теннесон написав до своєї матері, що старається вернутися додому, хоч знає, що його будуть судити. Його мати в грудні 1953 р. їздила до Кореї, щоб переконати сина вернутися на батьківщину, але це їй тоді не вдалося.

● **В Лос Анджелесі**, Каліфорнія, стався малий землетрус, який настрашив жителів цього міста. Стурбовані жителі телефонували до поліції, питаючись, чи не сталася десь експльозія.

● **В Ню Йорку** для членів Торговельної Палати висвітлюють фільм про життя в ЗДА у 1975 році. В цьому фільмі можна бачити „автоматичне око", яке само зачиняє вікна під час дощу, варення харчів хемічним огріванням, свічення лямп на помах руки, телевізійні апарати, що висять на стінах і т. п. Коли в 1975 році хтось схоче подорожувати, то зможе це зробити на літаку, який зі швидкістю 1,200 миль на годину везтиме 200 пасажирів.

● **1-го жовтня** у шістьох вишкільних таборах ЗДА почнеться вишкіл 17-річних юнаків, які зголосились на шестимісячний вишкіл в резерві, після чого вони впродовж семи з половиною років відбуватимуть короткі військові вправи.

● **Бомбовик** з бази Мічелл коло Іст Мідов на Лонґ Айленді внаслідок дефекту в машині мусів приземлитися на автостраді. Впродовж трьох годин автомобільний рух на цій автостраді був стриманий.

● **Генеральний секретар** французької соціялістичної партії Ґю Молле заявив у Пресовому Клюбі в Вашинґтоні, що він дивується, як багато вільні підприємства в ЗДА сприяють розвиткові економіки цієї країни. Але до цього Ґю Молле додав, що, як соціяліст, він не може обороняти господарської системи ЗДА.

● **Представник** Організації Американських Держав у Вашинґтоні заявив, що літаки не виявили концентрації перуванських військ на кордонах Еквадору, як про це повідомляв еквадорський уряд, домагаючись допомоги від ОАД.

● **На південь** від Порто Ріко формується новий, вже 9-й цього року, гураґан „Айона". Припускають, що він може бути небезпечніший від восьмого гураґану „Гільди", який покищо не загрожує побережжю ЗДА.

● **До Західньої Німеччини** прибув асистент президента Айзенгавера, Шерман Адамс, один із найвпливовіших діячів у Білому Домі, де відбув нараду з командантом американського війська в Европі, генералом МекОліфом.

● **З фахових кол** повідомляють, що в найближчому майбутньому метеорологічні стації з більшою точністю передбачатимуть погоду, бо для цього вживатимуть „електронічного мозку".

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

НОВИЙ МІСТ ЧЕРЕЗ ДНІПРО

Місто Дніпропетровське поділяється на дві частини широким Дніпром. Перед останньою війною береги ріки з'єднував великий міст, який під час війни був висаджений в повітря. Як повідомляє „Правда" з 11 вересня, аж у цьому місяці закінчено будову нового двоярусового мосту через Дніпро, який сполучає центр міста з Амур-Нижнедніпровським районом. Долішню — залізничу — частину мосту закінчено на початку цього року, а горішню відкрито для руху міського транспорту 10 вересня ц.р.

ЯК ПЕРЕВОДЯТЬ НА ЗАВОДАХ ПАРТІЙНІ ЗБОРИ

Про це оповідає в листі до редакції „Правди" член КПСС, „старий партійний чоловік" — І. Афончев. „У нас на заводі „Хеммаш", — пише він, — проходять вони мляво, нудно, без критики й самокритики. Чим це пояснити? Передусім тим, що про збори довідуються комуністи всього за кілька годин перед їх початком. Ясно, що їм трудно зібратися з думками. Бувають у нас і такі випадки. Перед зборами когонебудь з комуністів запрошують до партійного бюра. Тут йому рекомендують підготовитися до виступу в дебатах з питання, яке буде обговорюватись на зборах. При цьому комуністові підказують, що і як треба казати, кого похвалити, а кого покритикувати. Тим то не випадково у нас виступають часто „штатні" промовці. До речі, в президію партійних зборів вибирають у нас тих самих людей, за заздалегідь заготовленим списком..." Власне, тов. Афончев нічого нового не сказав, бо й як же інакше комуністичні збори можуть відбуватись, але для характеристики „внутріпартійної демократії", про яку так широко розписуються большевики, свідчення його досить промовисті.

СКЛАД ДЕЛЕҐАЦІЇ СССР, УССР І БССР НА СЕСІЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Як подало 14 вересня радіо з Москви, на 10 сесію Ґенеральної асамблеї ОН, що розпочинається 20 вересня в Ню Йорку, совєтську делеґацію очолюватиме міністер закордонних справ СССР В. Молотов. П'ятичленну делеґацію Української ССР очолюватиме міністер закордонних справ УССР Л. Паламарчук, а делеґацію Білоруської ССР — К. Кисельов. До складу совєтської делеґації входять: В. Кузнецов — заступник міністра закордонних справ СССР, Ю. Матулів — член Президії Верховного Совєту СССР і голова Литовської Академії Наук, Я. Малік — амбасадор СССР в Великобританії, Ґ. Зарубін — амбасадор СССР у ЗДА, В. Купрадзе — голова Верховного Совєту Грузинської ССР, Т. Таджібаєв — заступник голови ради міністрів Таджицької ССР, П. Кумикін і Т. Ніколаєв.

ТРИ ПОКОЛІННЯ РУССКИХ ЛЮДЕЙ „ВИЗВОЛЯЛИ" БОЛГАРІЮ

Совєтська Телеграфічна Аґенція з 6 вересня повідомляє: „З Москви до Софії виїхав К. В. Хруцький — столітній ветеран визвольної війни 1877-1878 рр. на Балканах, недавно нагороджений урядом Болгарії найвищою нагородою — орденом Ґеорґія Дімітрова. Разом з Хруцьким виїхав до Болгарії його внук В. В. Воронцов — бувший офіцер совєтської армії, що брав участь в боях за визволення Болгарії в другій світовій війні. На запрошення Союзу болгаро-совєтських товариств Хруцький і Воронцов приймуть участь в святкуванні 11-ої річниці „визволення Болгарії". І так, три покоління русских людей, під царями і большевиками „визволяли" Болгарію лише для того, щоб імперіялістична Росія могла „стати твердою рукою над Дарданелями."

В СВІТІ

● **Нікіта Хрущов** ще під час відвідин у Тіта дав себе пізнати, як людина брутальна й нетактовна. На московській конференції з канцлером Аденауером він дав новий зразок своєї „дипломатичної тонкости": коли 79-літній Аденауер заявив, що Федеративна Республіка Німеччини не змінить своєї західньої орієнтації і не зрадить своїх союзників, Хрущов цинічно посміхнувся і заявив: „Ви — не безсмертні".

● **„Катерина С"** — це назва грецького вантажного корабля, який плив під прапором Панами до Гайфонґу, столиці комуністичного уряду Північного В'єтнаму. Панамський уряд звернувся до уряду Цейльону, де зупинився корабель, з просьбою дозволити службовцям американської амбасади перешукати його, бо ймовірно в ньому везуть зброю для в'єтмінських комуністів. Цейльонський уряд погодився, американці корабель перешукали, але зброї не знайшли, хоч переконані, що таки вона дійсно на ньому була захована.

● **У Камбоджі**, маленькому королівстві в Індо-Китаю, де минулої неділі партія колишнього короля Народома Шіганока здобула у загальних виборах всі мандати (91), заарештувано лідерів опозиції під закидом змови на життя чільних діячів переможної партії.

● **Англійський прем'єр Іден**, відвідуючи копальні вугілля біля Лайнмавиту, убрався, як рудокоп, одягнув на голову шолом і озброївся рудокопським вирядом. При вході до одної з копалень його обшукали, чи не має він запальнички чи сірників, що їх не вільно брати під землю. Ідена пропустили, але в його секретаря відібрали пачку цигарок і сірники.

● **До Туреччини** прибув американський секретар фінансів Джордж Гомфрі. Він затримався на короткий час в Істанбулі, а потім відлетів до Анкари на наради з прем'єром Мендересом, президентом Баяром та фінансовими фахівцями. Туреччина, поборюючи фінансову кризу, в якій опинилася внаслідок дуже великих видатків на армію, добивається від ЗДА фінансової допомоги в будь-якій формі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

НАШ ПЕРШИЙ ОБОВ'ЯЗОК

У „Свободі" з 13-го вересня та в інших українських часописах у цій країні проголошено заклик Українського Конгресового Комітету в справі започаткування ділового року Українського Народного Фонду. Наш перший національно-патріотичний та громадянський обов'язок — піти за цим закликом і докласти всіх зусиль, щоб Український Народний Фонд у цьому діловому році перевищив усі дотеперішні роки. Цей бо Фонд — наші доляри, а не наші слова — є найкращим виявом і доказом нашої свідомости, нашого патріотизму та нашої зрілости. Цим фондом, створеним нашими долярами, ми доказуємо наше розуміння всієї грози теперішнього положення, нічим не зменшеної загрози для нашої американської батьківщини і збільшених потреб та вимог нашого поневоленого українського народу.

Український Народний Фонд увійшов у свій шостий діловий рік. Як виглядали попередні роки? Отже, в першому році існування Народного Фонду, себто в році 1950-му, загальна збіркова сума становила 102,215 долярів, у другому (1951) році — 128,963 дол., в третьому (1952) — 136,268 дол., у четвертому (1953) — 117,229 дол., а в п'ятому (1954) році вже тільки 93,449 долярів. Значить, за п'ять років існування Українського Народного Фонду ми склали до його каси загальну суму 578,124 доляри. Звичайно, понад пів мільйона долярів — як кажуть — по дорозі не ходить, тим більше, що впродовж цих років ведено ще багато всіляких інших збіркових акцій. Правда також, що в цьому відношенні ми не є останніми між іншими національними групами, але й далеко не першими, і при добрій волі та відповідній свідомості могли б цей кінцевий результат бодай вчетверо поліпшити. Це ж бо на базі тільки дуже консервативних обрахувань наших спроможностей початково встановлено прелімінар наших річних вкладів до Народного Фонду на 250,000 долярів. Треба теж признати, що праця, яку в тому часі виконав Український Конгресовий Комітет для оборони Америки і визволення України, вимагала б у нормальних американських обставинах бодай вдесятеро більшої суми, ніж ми її склали.

Як виглядає справа нашого Народного Фонду в цьому році? На жаль, досі вона не заповідає поліпшення. Від закінчення п'ятого року Народного Фонду, отже від половини травня до кінця серпня ц. р., до Фонду вплинуло 17,911 долярів. У попередньому, 1954 році, в тому часі зібрано 17,346 долярів, але в 1953 році за той самий квартал Народний Фонд мав уже 22,584 доляри.

Можна припускати, що будуть між нами такі, які шукатимуть усіляких „арґументів" на виправдання та вияснення цих недомагань Народного Фонду. Вони їх видвигали вже раніше і тепер, можливо, додадуть ще недомагання Шостого Конґресу, бо він справді був далекий від задовільного. Але немає жадних арґументів і не може бути жадного виправдання на те, щоб послаблювати наш Народний Фонд, який є не тільки основною і єдиною базою нашої діяльности, але який і „сам за себе говорить". Ми можемо мати претенсії до Українського Конґресового Комітету, можемо його критикувати і домагатися змін та поліпшень, але на це кожний з нас має право і навіть обов'язок щойно тоді, коли сповнив свій найперший обов'язок і дав до Фонду свій максимальний вклад. Критикуй, але давай! Помилок не робить тільки той, хто взагалі нічого не робить, але помилки можна направити і роботу можна поліпшити забезпеченням кращої бази для неї, себто збільшенням Народного Фонду.

Минулий наш Конґрес, як згадано, не був великим успіхом, але справжня проба для нас, нашої свідомости і нашої зрілости приходить щойно тепер. Цією рішальною пробою буде перебіг і вислід цьогорічної збіркової акції для Українського Народного Фонду. Слова бо голосні, але ще голосніші діла! І саме з уваги на недомагання минулого Конґресу, нам треба ці недомагання направити і заперечити їх маніфестаційною збіркою грошей до Народного Фонду. Під знаком Фонду та змагань до його рекордового висліду повинен стояти весь наш громадський сезон. Не повинно бути ні одної імпрези, з якої не вплинула б до Народного Фонду відповідна сума, хоч би імпреза, як у нас тепер трапляється, мала бути дефіцитова. Дефіцит треба покривати спеціяльними складками чи у відповідний інший спосіб, а, скажімо, десять процентів від прибутку брутто має піти до Народного Фонду. Очевидно, що в першу чергу кожний з нас повинен виконати свій обов'язок і вислати до Фонду свій Національний Даток. Тепер збільшились заробітки, зросли конта наших громадян у банках, нехай же збільшиться й висота нашого Національного Датку. Віримо, що наша суспільність виконає з честю цей свій перший обов'язок, і ми певні, що його в першу чергу виконає широкий загал членства Українського Народного Союзу та читачів „Свободи".

АФЕРА ГАНКЕ

Вертаються на „родіну" поодинокі еміґранти, яким надокучила невідрадна веґетація по таборах. Вертаються окремі слабодухи, які дали розпропаґувати себе тій большевицькій пропаґанді, що її вони самі ще вчора осуджували, знаючи їй ціну. Переходять на той бік залізної завіси большевицькі аґенти, які роками жили на еміґрації, законспірувавшись і виконуючи тут свою каїнову роботу, а тепер відкликують їх їхні хлібодавці. Але щоб отій примітивній аґітації, яку веде серед різнонаціональної еміґрації в Европі совєтський Комітет „возвращенія на родіну", піддався сам голова уряду в одному з національних закордонних державних центрів — такого ще не бувало. І тому слушно „репатріяція", чи радше втеча з еміґрації до Польщі голови польського еміґрантського уряду в Лондоні Гуґона Ганке — це справді першорядна сенсація. Сенсація дуже сумна і дуже прикра. Бо нема в ній нічого такого, що дозволяло б злорадно тішитися, що це сталося у тих наших історичних сусідів, з якими все ще маємо гострий спір. Навпаки, є в цій події елементи, які викликають дуже сумні рефлексії ширшого характеру.

Фактичний стан такий: Гуґон Ганке — людина в польському політичному світі мало відома. Перед війною і навіть у перших роках польської еміґрації грав серед неї підрядну ролю. Був перед війною секретарем польських католицьких професійних спілок у Катовицях. Робив „кар'єру" на еміґрації в міру того, як чільніші поляки або еміґрували до Америки, або відсувались від громадсько-політичного життя, або опинялись в опозиції до центру, що його очолює наступник Рачкевіча на становищі президента в екзилі, Авґуст Залеський. Цей останній, увійшовши в конфлікт з більшістю зорганізованої польської еміґрації, після резиґнації також свого прихильника, чільного публіциста Станіслава Мацкевіча, призначив прем'єром польського еміґрантського уряду в Лондоні власне Гуґона Ганке, офіційно члена християнсько-демократичної партії, яку колись очолював популярний шлезький діяч Войцех Корфанти і яка вже в передвоєнній Польщі скорчилась, а на еміґрації репрезентована мінімальною кількістю осіб.

З інформацій у польській пресі виходить, що Ганке виїхав був до Риму. Там бачився з амбасадором польського екзильного уряду при Ватикані Папее (Ватикан все ще признає той уряд) і вийшов на летовище до колишнього польського леґіонового капеляна, тепер архиєпископа Ґавліни, коли той відлітав до Америки. Він представився Ґавліні, який його не знав, як прем'єр закордонного уряду, а арх. Ґавліна попросив його ще, щоб він ужив усіх заходів для сконсолідування польської еміґрації. Після того Ганке ще раз відвідав Папее, якому заявив, що виїздить до Лондону. Насправді — від'їхав до Варшави, мабуть, через Прагу, як це здебільша роблять втікачі за залізну завісу.

Очевидно, що свою втечу до комуністів Ганке підготовляв довший час. Ніхто, мабуть, не присягнув би, чи не був він узагалі весь час совєтським аґентом. Нема також, мабуть, сумніву, що вивіз він большевикам усе, що міг здобути на своєму становищі екзильного прем'єра, всі деталі польської еміґраційної верхівки. Його поведінка в Парижі й Римі безпосередньо перед утечею вказує власне на бажання зібрати якмога більше доказів про своє високе становище, щоб підбити свою ціну і більше прислужитись варшавській владі. Польська преса, очевидно, старається злегковажити цю історію, дармащо й „Нови Свят" признає, що це — „сумний вияв". Цей часопис твердить, що „в утечі Ганке ідеологічний елемент не грав найменшої ролі", і вказує, як на імовірно єдину причину втечі — на факт перебування в Польщі дружини й п'ятьох дітей Ганке: його, мовляв, певне шантажували комуністи.

Проте, трудно повірити, щоб людина, яка добилась того, що стала одним із керівників політичної еміґрації, рішилась на такий величезної ваги крок, не взявши під увагу політичних моментів і відкинувши набік всякі ідеологічні міркування. Коли навіть погодитись, що Ганке був політичною і моральною мірнотою, то неможливо аналізувати його появи і тієї його втечі у відірванні від відносин серед політичної еміґрації. Передусім, це жалюгідне явище, що на чільні становища можуть попадати одиниці такого мікроскопічного виміру, без поважного політичного стажу і з сумнівним ідеологічним „я". Цей сумний факт сам собою є доказом декаденції, до якої докотилась польська політична еміґрація і яка грозить кожній національній еміґрації, якщо вона не дбає за свій стан зорганізованости і впорядкованости. Трудно опертися переконанню, що на психічний стан Гуґона Ганке величезний, якщо не вирішальний, вплив мав власне той стан хаосу і перманентної кризи, в якому перебуває польська еміґрація. На кожного громадянина, великого чи малого формату, мусить пригнобливо діяти атмосфера вічної внутрішньої міжпартійної еміґрантської гризні та інтриґ, боротьба за міністерські титули без держави та повне спантеличення політичної думки. Тільки дуже тверді характери можуть опертися такій розкладовій атмосфері, — слабші або самі поринають в отому трясовинні, або заломлюються, при чому одні відходять загалом від громадської роботи, а інші переходять на сторону ворога. І тому фальшиво було б скидати всю вину за поступки таких Гуґонів Ганке виключно на комуністичну пропаґанду. Якби вона не мала податливого ґрунту, то була б безсильна і взагалі її не було б. Трудно також виводити існування такого податливого ґрунту виключно з історичних умовин і обвинувачувати тільки чужих — англійців, німців, американців, усі народи у світі, з вийнятком свого, з вийнятком себе самих. Це несправедливо, історично невірно. І коли хтось захоче справедливо та безсторонньо підійти до такого явища, як „афера Ганке", та глибше проаналізувати її, не тільки, як даний випадок, а власне, як політичний симптом, то мабуть автоматично накинеться „сенс моральний" із такої неприємної події.

В. Січинський

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРШИЙ УНІВЕРСИТЕТ НА УКРАЇНІ

Як відомо, нещодавно відбулися святкування ювілею харківського "університету, при чім при такому святкуванні в Ню Йорку проголошено, що харківський університет був „першим на Україні" („Свобода", 12. V. 55). Цим „відкриттям" не тільки не дотримано точности, але зроблено кривду українській культурі, зокрема станові освіти і науки, „деґрадуючи" її не менше, не більше, як на... 225 років назад.

Звичайно, цілу справу треба розглянути під аспектом початків вищої освіти, вищих шкіл на Україні, незалежно від їх назв. Відомо, що багато вищих шкіл в Центральній і Західній Европі називалися первісно Колеґіями або Академіями, а деякі з них дотримувалися цих старих назв аж до початків XIX століття.

На Україні першою вищою чи то високою школою, типу університету, треба вважати Академію в Острозі на Волині, заложену відомим меценатом української науки і мистецтва кн. К. К. Острозьким. Спочатку, від 1570 року, була це Колеґія, а з 1580 року поширена і вивінувана на Академію. Що це була школа справді вищого типу, свідчить проречистий факт, що, крім гуманітарних наук, тут викладалося „вільні науки" на зразок університетів, а саме — математику, астрономію і мистецтво.

Другою вищою школою була славна Київська Академія, що веде свій початок від Братської школи, заснованої в 1615 році. В 1632 році була поширена на Колеґію, а в 40-их роках називалася Академією. Цікаво відмітити, що чужинці, відвідуючи Київ у XVII і XVIII століттях, називали Київську Академію — Університетом. Французький інженер Боплян, відомий своїм твором „Опис України", що перебував на Україні 17 років (1630-1647), описуючи Київ, відмічає Київську Академію, називаючи її „Університет або Академія". Так само пише генерал Манштаґін у своїх Меморіялах, під датою 7 квітня 1728 року. Шотляндець Джон Бел (John Bell of Antermony), що переїздив через Київ у грудні 1737 року, говорить: „В Києві є Університет, дуже славний в цих краях" (Besides, they have an University at Kioff, of considerable repute in these parts).

Дальшими визначними вищими школами на Україні були — Колеґія в Чернігові, заснована гетьм. І. Мазепою в 1700 році, і Колеґія в Харкові. До речі, при „Урочистій конференції з нагоди 150-річчя Харківського Університету", що відбулася в Ню Йорку 2 травня ц. р., головний референт зазначив, що Харківський університет „засновано, властиво, на базі Колеґіюму, в половині XVIII століття" — оце і все, що було сказано про Харківську Колеґію. А проте, є документальні відомості, що Колеґія в Харкові заснована в 1727 (тисяча сімсот двадцять сьомому) році. Відомо також, що це була школа вищого типу, подібно до західньо-европейських університетів, де, крім навчання мов і гуманітарних наук, викладали математику, музику і такі технічні предмети, як геодезія, артилерія, інженерія, архітектура.

Англійський подорожник Роберт Бремнер, одвідавши Харків, який називає „столицею України" („The Capital of the Ukraine"), в 1830 році, називає Харківський університет „Cossack University", очевидно знаючи, що він заснований ще в часи козацької державности і козацькими силами. Але козацькі нащадки загубили рахунок заложення своєї Alma mater і ведуть його від часів, коли цю школу „переформовано" на російський університет, з російською викладовою мовою, та ще й проголошують його „першим на Україні". Звичайно, коли святкують ювілеї, скажім, Кембриджського чи Краківського університету, то беруть на увагу заснування Кембриджської Колеґії чи Краківської Академії, а не менше важливий факт, коли ці школи почали називатися університетами.

Під „братнім піклуванням" вже так завелося віддавна, що українці святкують культурні ювілеї слідом за Москвою, при чім нічого не сміє бути такого, щоб перевищувало Москву, або було передчим (часово), як заведене в Москві. Це стосується науки, освіти, друкарства, граверства, паперу та всіх інших культурних і цивілізаційних подій, промислових виробів і технічних відкрить. Нещодавно гучно святковано в Москві ювілей Московського університету — себто 200 років вищої освіти на Московщині. Згодом дозволили святкувати ювілей в Харкові — але лише 150 років російського університету. Одначе на еміґрації личило б харківським патріотам відзначити і святкувати заснування Харківської Колеґії, що була заснована на чверть століття раніше від вищої школи в Москві.

А погляньмо ще, як виглядала освіта на Московщині у початках XVIII століття, себто в той час коли процвітала Київська Академія та Колеґії в Гощі на Волині, Чернігові, Переяславі, Полтаві і Харкові. Данський посол в Петербурзі Юль Юст, що подорожував по Московщині і Україні в 1710-1711 роках, пише, що в Москві і взагалі на Московщині однокою школою середнього типу була „Патріярша школа або гімназія". Ректором цієї школи, пише Юль Юст, був „Теофілат Лопатинський, що народився і вчився у Львові", всі вчителі гімназії були виключно з українськими і білоруськими прізвищами, яких данський посол називає „православними з Польщі", а навіть учні цієї школи „виключно православні з Польщі". Очевидно, данський посол під „православними з Польщі" мав на увазі українців з Правобережжя.

На тлі цих відносин, справді імпонуючою є дата 1580 року Острозької Академії, себто початок вищої освіти на Україні, що випереджує Москву майже на два століття. В цьому році якраз припадає ювілей — 375 (триста сімдесят п'ять) років заснування Острозької Академії і початок вищої освіти на Україні!

НА ТЕМИ ДНЯ

Започаткована Кремлем облудна політики коекзистенції, політика „приязних усмішок і дружніх жестів" зазнала дошкульного удару в Канаді. Українці й інші національні групи, що походять з країн поневолених Москвою, спонукали не тільки канадійську, але і світову опінію ще раз усвідомити, що не може бути співжиття з тими, чиї руки в крові, що були і є спричинниками найжахливіших актів народовбивства.

В одній місцевості Канади демонстрація українців й інших груп проти совєтських „хліборобів", прийняла спонтанно надто гострий характер, чого не можна ні похвалювати ні поручати. Саме це спричинилось до того, що провідник цієї делеґації, совєтський чекіст і міністер Вол. Мацкевич показав своє справжнє обличчя, яке виявилось в типово совєтському названні демонстрантів (усіх — не тільки спричинників вінніпезького інциденту!) „хуліґанами"

Деякі кола і деякі часописи в Канаді осудили жалюгідні інциденти, що сталися під час демонстрації у Вінніпеґу, але не було в цих заявах осуду Мацкевича, який — бувши гостем у Канаді — не завагався назвати канадійських громадян — „хуліґанами".

Не протестував теж, поскільки відомо, ніхто проти того, що один ліберальний і деякі з „проґресивних" часописів у Канаді почали вимагати депортування спричинників й учасників демонстрацій. Не доведено до свідомости канадійської публічної опінії, що таке депортування не визначає відіслання даної особи до країни її походження, але віддавання її на неминучий присуд і кару в руки тих „душогубів, бандитів і псів", що проти їх кривавих дій саме і виступали учасники монтреальської, вінніпезької, лондонської демонстрацій.

Колись, коли закінчиться доба коекзистенції, світова опінія буде пригадувати канадійські демонстрації, як слушний і своєчасний голос протесту проти кремлівських аґресорів і народовбивників, так само, як дехто з американських політиків пригадує це й сьогодні з признанням українські демонстрації в ЗДА, які відбувалися після рішення американського уряду встановити дипломатичні взаємини з червоною Москвою...

Але тим неменше не треба забувати, що в демократичних країнах демократичні форми протестів зобов'язують навіть проти тих, що самі тих форм не тільки не визнають, але їх заперечують і за них жорстоко карають.

Голос Читача

В СПРАВІ ВИДАННЯ ТВОРІВ ФРАНКА

У статті п. н. „Як найдоцільніше відзначити Франкові роковини" („Свобода" ч. 175 з 13. вересня 55.) автор її Іван Лисяк-Рудницький цілком слушно висловлює свій сумнів щодо вартости плянованого Науковим Товариством ім. Шевченка в Америці однотомового видання найцінніших творів Франка, стверджуючи, що „вмістити найцінніші твори Франка в одному томі — завдання майже невикональне". Автор побоюється, що „така книга дала б тільки викривлений образ письменника" та „буде подобати радше на шкільну читанку або принаґідного деклятматора".

Замість того п. І. Лисяк-Рудницький пропонує НТШ видати однотомову книгу „цілком присвячену критичним, історично-соціологічним та політично-публіцистичним писанням Франка". Це відповідало б фінансовим спроможностям НТШ і дало б „книгу своїм змістом сконцентровану та одноцілу, що зосереджувалася б на одній ділянці Франкової творчости, але зате її розгортала б у належній повноті".

З тими міркуваннями автора цілком можна погодитися і їх повинно взяти до уваги НТШ, поки візьметься за здійснення свого пляну.

Зате не можу погодитися з твердженням п. Лисяка-Рудницького, що пропоноване Володимиром Дорошенком шеститомове видання вибраних творів Франка, це „плян нереальний, бо переростає наші фінансові й технічні можливості". Мені відомо, що рухливе В-о „Книгоспілка" в Ню Йорку, яке має за собою вже дванадцятитомове видання творів Л. Українки, двотомові видання творів М. Гоголя, кінчає друк десятитомової історії України М. Грушевського та з кінцем вересня випускає повне видання творів М. Коцюбинського, має також фінансові й технічні можливості видати кільканадцятитомове видання (15—17 томів по коло 500 сторінок) літературно-мистецьких оригінальних і перекладних творів І. Франка. В-во зібрало вже великий матеріял і могло б негайно приступити до випуску перших томів так, що частина їх появилася б уже до часу роковин Франка. Єдиною причиною, що стримує „Книгоспілку" перед реалізацією цього ґіґантичного пляну, є небезпека риску, яка створюється запляннованим НТШ однотомовим виданням творів поета, про яке згадує комунікат НТШ та яке так спостережливо критикує вже заздалегідь І. Лисяк-Рудницький.

Тому, що „Книгоспілка" не задумує включати в свій плян критичних, історично-соціологічних та публіцистично-політичних писань Франка, цю ділянку могло б взяти на себе НТШ, випустивши однотомову книгу. Ці два видання творів Франка — багатотомове літературно - мистецьких писань „Книгоспілки" та однотомове писань Франка - науковця, громадського й політичного діяча доповняли б себе взаємно й були б найгіднішим вшануванням пам'яти Каменяра. Таке узгіднене двома установами видання творів Франка вийшло б і на користь публіці, бо дало б їй у руки вартісні видання, що дали б змогу широким читацьким колам зрозуміти другого після Шевченка генія української нації. Це узгіднення можна б легко здійснити, бо й у самому НТШ погляди в тій справі поділені.

Володимир Барагура.

Ню Йорк, Н. Й.

ВЕЧІР

Синьою смугою захід стемнів,
Понад яругою дим закурів,

В плесі відбилися осокори,
Тихо спустилися тіні згори,

Щедро розсипали на полини
Й перекотиполе зоряні сни.

Сходить невловними кроками ніч,
Слів недомовлених, серце, не клич!

СВ. ГОРДИНСЬКИЙ

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

(23)

На другий день після обіду відчинилися двері з нашої кімнати, вартовий большевик просунув голову та уже просто по прізвищу мене закликав. Усі здивувались, я не менше. Встав та виходжу.

На коридорі зустрічаю того, що вчора в „революційному трибуналі" дав мені в груди стусана. Він просто питає мене: — Ну, що, не впізнаєш? — Пізнаю, — кажу йому. — Та я не про вчорашнє. Вчора я не хотів, щоб ти ліз до світла, щоб твого обличчя не запримітили. А з давніших часів не пригадуєш собі мене? — Ні, — кажу.

— А пригадай того жида, в якого в 1918 році ти купував овес і сіно для коней, як ваш полк тут стояв. Ну, я тепер член „революційного трибуналу", але ти порядна людина, я тобі хочу допомогти втекти, бо з вами буде зле. Напевно розстріляють. Буду старатися допомогти вам усім, але тобі першому. Ходи зі мною.

А в мене блискавкою промайнула думка: може пощастить врятуватися та дістатися до котроїсь із наших частин (бо такі стояли недалеко від м. Уманя), і дати знати про „халепу", в яку попали богданівці, а там прийде допомога!

Тепер я його впізнав. Це справді був той жид. — Підожди, — кажу. — Дай взяти хоч одного друга, щоб не утікати самому. Дозволив, та казав скоріше йти. Я всунув голову через двері та крикнув: — Конокотін, ану йди сюди! І казав йому мовчки іти за отим чоловіком.

Уже казав нам іти до „Софіївки" і там почекати коло „грота" над ставом, може удасться йому прислати там для нас осідланих коней.

І так, тільки два нас з усіх старшин полку і вимандрували живі, та пізніше дісталися до своїх. Командира полку сотн. Кириченка і частину старшин богданівців розстріляно, а тільки небагатьом удалося урятуватись.

В Софіївці обіцяних коней ми не діждалися, бо там небезпечно і холодно було сидіти. Уже зачали їздити большевицькі роз'їзди „таращанської дивізії", яка теж уже увійшла в місто Умань.

Я з пор. Конокотіним шкурнули через поля в самій білизні. Я в опорках та в старій шинелі, він в опорках та в старому кожушку. За одну ніч зробили ми 17 верств, поки не добилися до Республіканського полку нашої дивізії. Це було в січні з його морозами, але навіть нежиті не дістали!

Тікаючи з міста Уманя, ми з пор. Конокотіним постановили, що як удасться нам віднайти яку українську частину, то зголосимося до неї як підстаршини-кулеметники, бо праця старшин в цих обставинах дуже тяжка, а праця з незнайомими козаками куди тяжча. Тому, зголошуючися в штабі Республіканського полку подали себе за підстаршин-кулеметників і дістали приділ до кулеметної сотні того ж полку.

Тут ми дізналися, як то було з обеззброєнням Богданівського полку в Умані: місцеві большевики провели відділи Волоха такими стежками, де не було нашої варти, а коли зустрічали наших вояків то казали, що вони прийшли на з'єднання з нами. В короткому часі зачали переважаючими силами обеззброювати Богданівців.

Тільки кінна сотня Богданівського полку була в роз'їздах й уникнула роззброєння. Пізніше, в повному своєму складі, приєдналася вона до Кінного Чорних Запорожців полку.

По деякому часі нашого перебування в кулеметній сотні Республіканського полку, під час переходу, зустріли ми Кінний Чорних Запоріжців полк (Чорношличники), а при ньому і бувшу кінну сотню Богданівського полку. Козаки пізнали мене і пор. Конокотіна. Командир сотні, пор. Соловйов пішов до командира Республіканського полку та вияснив йому, хто ми є. Просив звільнити нас з полку, щоб ми могли приєднатись до Чорношличників і бути з рештою богданівців. Командир Республіканського полку згодився на те, але, прощаючи нас, дорікав, що ми зробили йому прикрість, не сказавши, хто ми є в дійсності.

Ми оба наразі без призначення в складі Кінного Чорних Запорожців полку. В розпорядженні командира полку.

В переході близько містечка Голованівське наша розвідка сповістила командира полку полк. Петра Дяченка, що в містечку розташований відділ большевиків. Дяченко наказує сотникові Браже*) взяти дві сотні козаків та несподівано наскочити на містечко і потурбувати большевиків.

Сотник Браже переглядає призначені до походу сотні. Я підійшов до нього та попросив взяти і мене з собою. Тоді сотн. Браже звернувся до козаків та сказав: — Ось бачите, хлопці, чоловік хоче одягнутись порядніше та може і коня порядного роздобути (а про те, що і головою може наложити — ані слова). Пошукайте там для нього яку конячку та рушницю, бо він іще пішком.

При в'їзді в містечко Голованівське без стрілу забрали ми большевицьку заставу (15 чоловік) і забирали по хатах напівсплячих вояків. Решта, зорієнтувавшись в чому річ, старалася згуртуватися, щоб дати нам відсіч, але з того нічого не вийшло, бо ми з боєм, забравши до п'ятдесяти людей у полон, виганяємо їх з містечка.

Тут я здобув непоганого коня і сяк-так зодягнувся. Пор. Конокотін теж.

Під час „Зимового походу" наші частини пересувалися переважно глухими дорогами, уникаючи по змозі боїв і приймаючи бої тільки з конечности. Головна мета командування була: задемонструвати перед українським населенням і перед ворогом, що Українська Армія існує і бореться.

Напрям походу на дальшу мету був відомий тільки Головному Командуванню, а окремі частини діставали в щоденних наказах кожночасний напрям переходу.

Одного разу кличе мене полк. Дяченко та каже: „Годі тобі ходити без приділу. Забирай кулеметну сотню, та зроби з нею порядок. Сам бачиш: хлопці, як віск, і чорта в пеклі не бояться, а порядку між ними нема жадного".

Біда воякам з усіх сторін. Перетерпів кожний по кілька тифів, а тепер, виснаженим хворобами тяжко витримувати зимові невигоди. До того майже кожного обсіли чиряки, від перестуди.

Я мав тих чиряків з десять і то великих, як куряче яйце. Велика невигода була з ними при їзді верхи, особливо як кінь пішов „риссю". Щоб хоч трохи собі полегшити, бо лікарств на них тоді не було, я понакривав їх тарілочками, а тарілочки прив'язав до живота довгими шматками. Тепер при рухові, як сорочка не дотикала до чиряків, не різало так, як ножем і не було такого прикрого болю.

Але і цей винахід не був досконалий. Одного разу, по сполоху, треба було дуже скоро виїжджати з місця постою і, сідаючи на коня, мені посковзнулася нога в стремені. Я упав животом на сідло при чому подушив тарілочки, черепки яких порвали чиряки. Біль був скажений. До того в чоботи натекло повно гною з них. Ноги мокрі в той час, коли надворі кільканадцять ступенів морозу і невідомо, як скоро можна буде переодягнутися та перевзутися.

Під час переходу коло села Олексіївка зав'язується бій з наступаючими на нас большевиками. Під час бою з'являється більший кінний відділ денікінців і теж ударяє на наше праве крило. Не маючи сил провадити бій на два фронти, відступаємо з боєм до близького лісу. Денікінці з одного боку, а большевики з другого завзято наступають. Коло лісу даємо одним і другим належну відсіч, але маємо чимало втрат. Тут був забитий пор. Конокотін.

*) Естонець з походження, увесь час Визвольних Змагань був в Українській Армії, аж до часу її інтернування поляками 20 листопада 1920 р. Умер у своїй батьківщині Естонії, де був начальником повіту.

Антін Рудницький

ЗА НОВІ ТВОРИ В ПРОГРАМІ КОНЦЕРТІВ

У статті „Музичні програми наших імпрез" („Свобода", ч. 130) п. Осип Залеський зовсім правильно жаліється на одноманітність програм наших музичних імпрез та, щоб влегшити виконавцям справу знайомства з новими творами українських сучасних композиторів та можливість вибору з-посеред цих творів, п. Залеський кидає думку організації випозичальні рукописів нових творів, чи пак їх фотокопій. Як приклад згаданої вище одноманітности програми він наводить програми Капелі Бандуристів.

Ніде правди діти: як солісти-виконавці, так у ще більшій мірі наші хорові групи „бояться" нових українських композиторів, чи пак їх творів, зовсім ними не цікавляться і їх не виконуть. Річ йде, очевидно, про поважні, оригінальні твори, а не лиш дрібні і здебільша менш характерні для творчого облич'я сучасних композиторів обрібки народних пісень.

Можна вказати на три причини цього сумного й неґативного явища. Поперше, сучасні українські композитори, навіть ці з „найправішої", найбільш консервативної групи, куди більш „модерні", як будь-хто з наших давніших „клясиків"; подруге, сучасні українські музичні твори куди важче вивчати й виконувати, як твори попередньої доби; врешті, по-третє, т. зв. широка публіка назагал більш спонтанічно слухає і сприймає старі, відомі твори (дармащо часто такі твори дуже низького, а то й ніякого мистецького рівня), як невідомі, нові.

Щоб новий, невідомий твір — та ще модерного, а то й експериментального характеру — вставити в програму концертового виступу, для цього даний соліст-виконавець, чи диригент, мусить мати і духовий зв'язок з цим твором і стилем, і в нього „вірити", і врешті, він мусить мати чималу дозу цивільної відваги — цієї відваги, без якої не може обійтися ніхто, в кого мистецькі переконання чи стремління дещо інші, як ці загально одобрені т. зв. "vox populi". (До речі: історія розвитку музики, й взагалі мистецтва, наглядно доказала, що "vox populi" незавжди „vox Dei"). Знаючи обставини, в яких працюють диригенти більшости наших хорів, не можна й дивуватися, що вони не мають цієї відваги, щоб бралися за вивчення з своїми здебільша аматорськими хорами, нових, доволі складних хорових творів українських сучасних композиторів, тим паче, що виступи цих хорів це несамостійні концерти, але виключно „номери" в національних Святах, чи в льокальних імпрезах патріотичного, суспільного чи харитативного характеру. Тому й обмежуються вони здебільша або до старих, безконечно разів переспіваних (і переслуханих) творів нашої давньої літератури, або до неменше нецікавих — бо зачасто повторюваних обрібок народних пісень.

Тому й при максимумі оптимізму сподіватися якоїнебудь зміни на краще в справі обновлення програм наших хорових організацій ледве чи можна сподіватися.

Чималу прислугу в цьому напрямі могли б зробити спорадичні масові імпрези „на велику скалю", які час від часу відбуваються в нашій метрополії.

Але з жалем треба ствердити, що з дотеперішніх програм цих імпрез про величезний розвій сучасної української музики і її небувалі в порівнянні з давнішими — осяги та про існуючу сучасну оригінальну хорову українську літературу, не можна й догадатися.

Та коли можна зрозуміти, а навіть частинно й виправдати причини застою в репертуарі наших хорів, то в випадку виконавців - солістів, а особливо співаків, їх байдужність, чи навіть нехіть до вивчання й виконування нових творів є невибачлива. Виправдання, що мовляв „де дістати ноти" є тільки викрутом: адже в цілій Америці є буквально тільки п'ять українських професійних композиторів, яких адреси зовсім легко довідатися, — й порозумітися з будь-яким з них в справі нових творів — це ніяка трудність. Та скільки наших солістів-виконавців з цього — зрештою дуже невеликого — гуртка наших професіоналістів, співаків, чи інструменталістів, це зробило чи робить?! Скільки з них цікавиться творчим надбанням наших композиторів тут, в Америці, в ділянці даного артиста-виконавця?! Та, тим паче, кому з них колинебудь й прийшла до голови ідея можливости замовлення для себе якогось спеціяльного твору в одного з цих композиторів — навіть, коли б таке замовлення й вимагало якогось гонорару, напевно цілком доступного спроможностям даного виконавця?!

Автор цих рядків пригадує тільки один - одинокий випадок в нашому музичному житті останніх років. Коли соліст-співак „зважився" виконати програму, зложену в цілості із ще невиконаних творів нових українських композиторів та такий же один-одинокий випадок замовлення — до речі, цим же артистом — спеціяльного твору в одного з новоприбулих композиторів. Хотілося б сказати: vivant sequentes! Та де вони?!

Ні, справа не в випозичальні нот й доступності рукописів для виконаців — але справа, на жаль, в інтересі, пасивності і, що найсумніше, в неґативному відношенні й підході більшости наших солістів — інструменталістів і співаків до всього, що нове, складне, що є своєрідною проблемою, та що — у випадку співаків — незразу „йде до уха". Арґументи, що, мовляв, нові українські вокальні твори „неспівні", чи „невигідні" з чисто вокальної сторони, зовсім нестійкі: адже ж і наша давня, стара чи клясична вокальна література характеристична м. і. власне „неспівним" чи пак „невигідним" вокалом в порівнянні з італійським bel-canto, чи вокальною мельодикою Шуберта!

Як жалко, що більшість передових, першорядних українських співаків минулої й сучасної доби витрачали час, енергію, красу своїх голосів і свою своєрідну інтерпретацію на багато, багато українських творів, які були тільки музичною макулятурою, цілком нехтуючи нашою такою різнородною вокальною літературою останнього тридцяти — чи сорокаліття. Ці „відважні" з-посеред них, які не лякалися ні трудноців вивчання нових, незвичних творів, ні евентуальної байдужої реакції публіки, напевно перейдуть до історії нашої музики як носії нашої нової музичної культури.

На своє оправдання співаки мають один справжній атут: з ким вивчати нові твори і з ким їх виконувати, коли в нас така ж посуха на добрих, піяністично досконалих, музикальних й музичноінтелігентних акомпаніяторів, як на... молоді композиторські таланти?! Але що ж з інструменталістами, піяністами, скрипаками?! Де ці „передові" з них, які грають модерну українську музику?! Чи не кращі й не цікавіші для публіки були б такі власне твори в їх програмах, замісць великих творів світової літератури, які тут щодня можна послухати чи в концертах, чи в радіо у найбільш ідеальному виконанні найбільших віртуозів світу?!

Побільше сучасної української музики в програмах і побільше відваги й авторитету у відношенні до невибагливого й, назагал, дешевенького смаку публіки — це повинно бути гаслом усіх наших професійних музик-виконавців, як співаків, так і інструменталістів.

IV-ий ЗБІР УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

В „Новому Шляху" (Вінніпеґ) 12 вересня оприлюднено Декларацію Проводу Українських Націоналістів, прийняту на IV Великому Зборі Українських Націоналістів. Про місце і дату цього з'їзду діячів ОУН — солідаристів (група полк. А. Мельника) не подано докладних інформацій, сказано лише, що „ця найвища установа українського Націоналістичного Руху зібралась в одному з міст Західньої Европи в серпні 1955 року".

По суті, на першому місці (згідно з оприлюдненою Декларацією) Великий Збір займався справою програми та Устрою ОУН, виробленими попередніми Зборами. „Також IV ВЗУН переглянув Устрій, припасовуючи його до сучасного стану ОУН на рідних землях і на чужині". Водночас із Збором вийшов Ювілейний Збірник (у зв'язку з 25-річчям заснування Організації Українських Націоналістів), „в якому зроблено перегляд праці в різних ділянках за час існування ОУН". Приглядаючись теперішній ситуації, „IV ВЗУН зробив перелік сил ОУН та всього Націоналістичного Руху. Він ствердив, що основні кадри ОУН і УНРуху в Новім та Старім Світі залишились вірними позиціям, освяченим крив'ю Вождя - Основоположника ОУН полк. Е. Коновальця та його співробітників. До тих кадр за останні десятиліття прибули нові..." У справі розколу на націоналістичному відтинку читаємо в Деклярації таке: „На жаль, на деяких відтинках Націоналістичного Руху дроблення сил, що розпочалось 1940 р., не припинилось і відбувається далі, йдучи різними шляхами. Такий стан речей накладає на ОУН ще більшу відповідальність за вдержання основних ідеологічних та політичних підстав українського націоналізму; він каже провідним людям ОУН подбати за вирівняння взаємовідносин між націоналістами з метою віднови єдности українського Націоналістичного Руху". Про відносини в Україні сказано, що „боротьба проти московсько - большевицького наїзника перейшла під тиском обставин від метод збройного змагу силами УПА до метод революційного підпілля". „ВЗУН ствердив, що шлях Національної Революції, переведеної в догідних умовах, власними силами народу, є найпевнішим шляхом до визволення України від московського ярма та від большевицького режиму".

Торкаючись відносин в українській еміграції, справи консолідації і УНРади, Декларація займає наскрізь позитивне становище до факту створення Української Національної Ради в 1948 році і пізнішої Наради всіх українських політичних угрупувань. „Однак, процес консолідації не лише не завершений, але від деякого часу є він у відступі. А тому питання концентрації сил у тривалій формі спільного фронту є далі актуальне. ОУН, перебуваючи в складі УНРади та беручи участь в Нарадах, прикладатиме всіх старань, щоб, ідучи за настановами IV ВЗУН, сприяти злуці всіх живих, органічних і творчих українських сил. Високо розцінюючи вклад заокеанської еміграції в справу визволення України, ОУН шукатиме способів поширення і поглиблення співпраці українців обабіч океану". В дальшому уступі виступається проти течії „співіснування" в міжнародній політиці, а закінчується Декларація знову зворотом під адресою в першу чергу націоналістів, а потім всіх українців узагалі, щоб вони старалися створити єдиний політичний фронт: „Перед лицем сучасної дійсности в Україні та сучасного міжнародного положення, українці можуть і повинні знайти спільну мову між собою, заки шукати порозуміння з чужинцями. ОУН не потребує відступати від своїх позицій, щоб брати участь у спільному національному фронті. Нічого більше, як підпорядкування українській найвищій державній формі, як взаємного вирозуміння, не вимагає ОУН і від своїх українських політичних партнерів".

Як місце й дату „Деклярації" подано „Постій, серпень 1955, на чужині", а підпис під нею — „Провід Українських Націоналістів".

Вміщуючи першу вістку про цей з'їзд, „Український Самостійник", Мюнхен (орган ЗПУГВР) з 28 серпня ц. р. подав звідомлення з ширших інформаційних сходин, що їх зорганізував у зв'язку з названим з'їздом голова ЦПУЕН інж. М. Дорожинський, член середовища полк. А. Мельника (як зазначено буквально в „У. С."). Як виходить з тієї замітки, на цей політичний з'їзд прибули також делегати з американського континенту: д-р В. Михайлів із ЗДА, В. Гультай з Канади, П. Атаманюк з Арґентини і С. Кобилянський з Бразилії.

„Кінцевим акордом кожного доповідача — пише „У. С." — було звернення в бік У. Н. Ради, щоб вона завернула з погубного шляху колябоpантства з російськими імперіялістами, бо в противному випадку українці за океаном перестануть її підтримувати морально й матеріяльно та навіть стануть її поборювати. У відповідь на це інж. Спиридон Довгаль з УНРади заявив преспокійно, що УНРада жадних розмов з росіянами від 1953 р. не вела..."

„Українські Вісті", Ульм, (орган УРДП), у числі з 28 серпня ц. р. про IV Збір українських націоналістів у передовій статті п. н. „Зайва конспірація" пишуть, що О. У. Н. (с) затримала в тайні перед українським громадянством цілий той з'їзд і що його учасники „форсують свої вимоги супроти УНРади через такі громадські установи, як ЦПУЕН", — маючи, очевидячки, на увазі згадану вище інформаційну громадську нараду. „Українські Вісті" зауважують, що „зрештою, ми думали, що настав час, коли господарі партійних імпрез мають запрошувати на них навіть своїх опонентів, вже не говорячи про друзів. Особливо, коли вони ставлять на карту інтереси спільної інституції, Державного Центру УНР, приєднуючись до атак проти нього".

УКРАЇНЦІ У ПАЛАТІ БРАЗИЛІЙСЬКОГО КАРДИНАЛА

Серед сірих буднів приходять часом більше радісні хвилини. До цих гарніших подій серед горстки переселенців у Ріо де Жанейро можна зарахувати відвідини найбільшого церковного достойника Бразилії, кардинала і архиєпископа Рія, Жаіме Баррон де Камера, у його палаті, Сан Жоахім. Дня 28 серпня цього року згаданий кардинал запросив до себе українську групу на Службу Божу українського обряду. Перед Богослуженням Архиєпископ виголосив коротеньку промову до зібраних українців і кількох бразилійців, між якими був і колишній президент Бразилії, Маршал Дудра, представник найбільшої бразилійської убезпеченевої фірми, „Суль-Америка", п. Флоріяна та інші.

Кардинал вияснив причину свого заінтересування українцями. Він у кількох словах підчеркнув, що багато бразилійців навіть не знають, що у їх Батьківщині живуть також українці греко-католицького і православного обряду. Їх віра є такою самою, як католицька, лише існує деяка різниця у обряді і Святе Причастіє подається у двох видах. При тім згадав, що до його кращих споминів належить його візитація вірних греко-католицького і православного обрядів на терені Бразилії. Найкраще себе почував у Парані, у її столиці, Куритибі. Там він часто вдягав на себе український, вишиваний фелон, та на його привітання „Слава Ісусу Христу", вірні відповідали: „Слава на віки". Вкінці підкреслив релігійність наших земляків.

Опісля відправив Службу Божу у папській каплиці о. Йосиф Скульський. Головний престіл, бічний стіл і свічники були прикрашені вишивками та синьо-жовтими стяжками. До відправи служили 5 наших молоденьких питомців, які відбувають свої студії у столиці.

По Службі Божій о. Й. Скульський промовив кілька слів до зібраних, вияснюючи, значення цієї першої зустрічі у палаті так високого церковного достойника. При тім заповів, що кардинал призначив для української групи каплицю Святого Духа, де постійно, що неділі, буде відправлятись Служба Божа.

На закінчення відбулася спільна гутірка у сальоні палати. Всіх присутніх було коло 30 осіб, більшість православних. Багато із прибулих вперше мали нагоду познайомитися, обмінятися своїми думками, як також похвалитись своїми успіхами або висказати свої турботи і недомагання.

Кардинал, вітаючи зібраних у своєму домі, випитував всіх про їх життя і працю з окремою увагою поставився до православних, а дітворі заімпровізував кілька забав, що зробило їй велику радість.

Д-р С. Федюк.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

„День Американця".

Згідно із закликом президента Айзенгавера, губернатора стейту Ілліной — Стреттона й мейора міста Шикаґо — неділя — 18 вересня ц. р. визначена на відсвяткування „Дня Американця".

Українсько - Американська Громада в Шикаґо, згідно із традицією минулих літ, бере активну участь у цьому Святі, улаштовуючи в Північно-Західній частині міста окрему Манiфестацію під проводом Ліґи Американців Українського Походження. В програмі цього Свята буде Маніфестаційний Похід вулицями міста та Збори в залі нової Авдиторії св. Николая при Райс і Левітт. Початок Маніфестації в годині 12.45 вполудне. З уваги на репрезентаційний похід вулицями міста є дуже побажаним і вказаним, — взяти масову і організовану участь у цій Маніфестації, що раз в році є публічним виявом наших почувань льояльности і відданости супроти Америки й її демократичних ідеалів. Всі парафії міста Шикаґо і їх члени, церковні і світські організації та взагалі все громадянство міста Шикаґо й околиці повинні взяти масову участь у тій Маніфестації.

Парафії, товариства і установи повинні явитися зі своїми прапорами і відзнаками.

Ліґа АУП.

● В Окленді, на Новій Зеляндії, відбулись наради військовиків восьми держав, членів південно-східнього азійського пакту. Вони пройшли непомітно, але в короткому комунікаті сказано про їх велике значення і повний успіх.

З наших буднів

ЧИ СПРАВДІ ЗАГУБИЛАСЯ?..

Недавно я відвидів у милому містечку під Ню Йорком мого приятеля, що виконує там обов'язки дяка-диригента, або, як сам себе називає, „божої сопілки". Мій приятель, прочитав саме книжку про „Загублену українську людину" та й ніяк не погоджується з тезою Шан. Автора про її „загубленість".

— Українська людина не згубилася в Америці, — каже. То, може, розгубились т. зв. інтелектуали, шукаючи і не знаходячи нових рецепт для спасення нації. Але звичайна, я скажу, нормальна людина, отой присловутий „політичний еміґрант" — він не загубився, навпаки — знайшов себе в американському добробуті і вигодах.

...Ось, споглянь, будь ласка, в сусідній городець: там гойдає на лежаку своїх 230 фунтів зразковий екземпляр віднайденої української людини. Бачиш?.. Звісив руку, мов неживу, і махає нею, заліниви, щоб сягнути по бутилку з пивом. чи по соду з віскі, що стоять у льоді...

В хаті не знає, на котрому фотелі сидіти, на яких матрацах вилігуватись. Слухати радіо-патефон, чи дивитись на телевізію? Брати душ, чи мокнути в ванні? В хаті сім кімнат, всі модерно умебльовані, з кожного кутка дує на тебе вітряк, робить прохолоду.

— Вітряків то в вас подостатком, кажу йому, та чому не повісите в їдальні хоч один релігійний образочок?

Скривився...

— Ой, прошу пана, то, знаєте, святі образи не пасують до модерних меблів. В Америці нема того звичаю...

Про Україну йому і не натякай, кожну згадку про неї відганяє від себе, як надокучливу осу...

— Я вже маю досить тої політики — каже.

Недавно старша його дочка брала шлюб. Заїхала під парафію у власній машині, з цигаркою в зубах, підстрижена під вороняче гніздо.

— Прошу пана, каже, я би'м собі замовила шлюб, але в латинському стилю: щоб мене тато вели до вівтаря попід руку.

— Добре, кажу, хай буде в латинському. А де робите прийняття? В нашій залі?..

— Ох, ні, прошу пана, ми замовили залю в готелі! На 300 осіб! Гратимуть дві оркестри, а я буду мати шість дружок, але я наперед застерегла собі, щоб кожна дружка купила на мій шлюб нову сукню! То буде, прошу пана, чисто американське весілля!

— Ну?..

Чи можна після того твердити, що українська людина загубилась? — спитав мій приятель.

Я не заперечив...

Ікер.

Звіт з акції „діти дітям" за рр. 1954/55

Збірка була переведена Самостійним Золотим Хрестом ім. Ольґи Басараб.

Зібрано суму		$2,476.78
Вислано:		
Німеччина: УСХС — Мюнхен	$1,065.00	
Німеччина: О.У.Ж. — Мюнхен	50.00	
Австрія; Український Комітет Інсбрук	525.00	
Франція	250.00	
Англія: Союз Українців Великої Британії	150.00	
Бельгія: Об'єднання старців хворих	75.00	
Бельгія: Комітет Українців в Бельгії	75.00	
Італія: Укр. Комітет Допомоги збігцям	110.00	
Трієст: Український Допомоговий Комітет	50.00	
Еспанія: Т-во „Обнова"	50.00	
Пакунки	70.00	
На банковому конті	6.78	
	$2,476.78	

Збірку переведено через Радіо-програму, ведену п. Р. Мариновичем. Спонзорували крамниці: „Еко", „Сурма", „Наш Базар", „Поділля", фото-студія Фенчинського, Кушнірська робітня Волощук, Крамниця взуття „Говерля" у Нюарку, Лікерстор Ромашко, споживча крамниця „Сян", „Мета" Джерзі Сиґі.

Збірка мала велику піддержку в українських церквах: ОО Василіяни безінтересовно закликали до збіркової акції через свою радіо-програму; УПАЦ Св. Тройці о. Сагайдаківський проголосив збірку в церкві і діти збірку перевели. Презвитеріянська Церква — о. д-р Купчинський — склала $100.00. З Організацій: Головна Управа „Самопоміч" через свої Відділи зібрала $468.75. Проф. І. Вовчук проголосив збірку по Відділах ООЧСУ — що дало суму $188.05. Головна Управа СУМА — $100.57; Вечірні Курси Українознавства (п. дир. Рабій) $91.85. Через радіо-програму Р. Мариновича в Бриджпорті збірка проведена дала $60.73. „Пласт" під церквами, через дві неділі, зібрав $20.00. п. Задорецький проголосив на власній радіо-програмі і зібрав суму $166.50; Крамниця „Арка" — $320.00, „Еко" — $108.00, „Сурма" — $38.00, „Говерля" Нюарк — $26.20; програма п. Р. Мариновича — $80.50.

Члени Сам. Зол. Хреста ім. О. Басараб зібрали $357.20.

Не можемо поминути наших найменших, що так радо спішили на радіо-програму, щоби своїми віршами і монологами закликати своїх ровесників до жертвенности. А. Шуль показався не тільки добрим виконавцем але й збірщиком, бо зібрав $32.25.

Дохід з образів, дарованих нашими мистцями-малярами: пп. І. Шухевич, О. Дядинюк, Мороз, Гніздовський, Радиш, Гординський, Білинський, Кузьмич, Кіндзеравий-Пастухів, — це дало суму $319.00. Розгривка картин відбулась дня 7 листопада 1954 в Народному Домі при ласкавій участи пань П. Хамула, Л. Осінчук, Л. Крушельницької та панів М. Понеділка і І. Керницького.

Висловлюємо признання п. Р. Мариновичеві, керівникові радіо-програми за безінтересовну співпрацю і активну допомогу в збірковій акції, як теж і пані С. Бартковій, організаційній референтці Виділу, що була душею цієї акції.

За Управу:
Ольга Томашівська.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"